METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS

Yhteinen saimaannorppamme-LIFE 2020-2025

After-LIFE -suunnitelma

LIFE19 NAT/FI/000832
31.12.2025

Kuva: Ilona Karjalainen

After-LIFE -suunnitelma

After-LIFE -suunnitelmassa kerromme, miten hankkeen käynnistämiä suojelutoimia jatketaan ja kehitetään. Suunnitelma sisältää esittelyn Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeesta, hankkeen keskeiset tulokset sekä jatkosuunnitelman toimille hankkeen päättymisen jälkeen.

Tekijät: Jari Ilmonen & Katja Sandgren, Metsähallitus Luontopalvelut yhteistyössä projektikumppaneiden kanssa.

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Sisällys

4 Yhteinen saimaannorppamme LIFE-hankkeen esittely ja päätulokset

13 Saimaannorpan suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma sekä projektin toimenpiteet LIFE-hankkeen jälkeen

30 Tulosten levittäminen ja viestintä LIFE-hankkeen päättymisen jälkeen

39 After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

Yhteinen saimaannorppamme-LIFE-hanke

Viite: LIFE19 NAT/FI/000832

Otsikko: Suunnitelmallista yhteistyötä Saimaannorpan pelastamiseksi muuttuvassa ympäristössä

Hankeaika:1.9.2020-31.12.2025

Budjetti: 6.96 M€, EU rahoituksen osuus 75%

Hankkeen koordinaattori: Metsähallitus Luontopalvelut

Yhteistyökumppanit: 12 organisaatiota

Sijainti: Suomi/Saimaa ja Saaristomeri/Ahvenmaa

Hankkeen verkkosivut:

metsa.fi/projekti/yhteinen-norppamme-life/

Hankkeen toteutusalueet Saimaalla ja Saaristomerellä. Kartta: Metsähallitus.

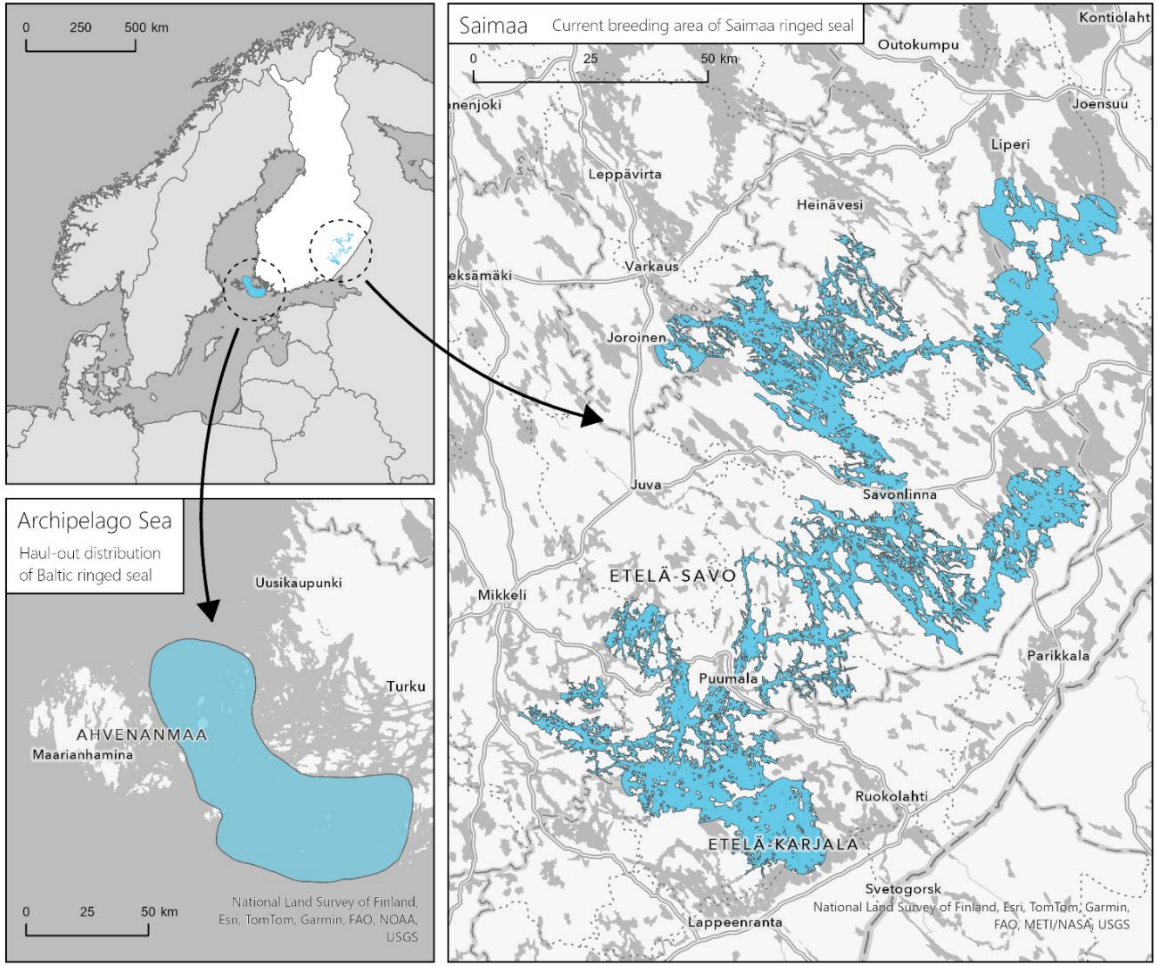

Yhteinen saimaannorppamme -LIFE

Hankkeen koordinaattori	**Metsähallitus Luontopalvelut (MHLP) / Metsähallitus, Parks and Wildlife Finland (MHPWF)**
Hankkeen kumppanit	DocArt Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö (EKVAS) Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) / Finnish Association for Nature Conservation (FANC) Ruokavirasto (Finnish Food Authority, FFA) Ahvenanmaan maakunnan hallitus (Government of Åland, Åland) Luonnonvarakeskus (Natural Resources Institute Finland, Luke) Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne -ja ympäristökeskus (POKELY) Etelä-Savon elinkeino-, liikenne -ja ympäristökeskus (ESAELY) Turun yliopisto (Turku University of Applied Sciences, TUAS) Itä-Suomen yliopisto (University of Eastern Finland, UEF) Helsingin yliopisto (University of Helsinki, UH) WWF Suomi (World Wide Fund For Nature, WWF Finland, WWF)
Yhteisrahoittajat	Ympäristöministeriö Nestorisäätiö Raija ja Ossi Tuuliaisen säätiö Etelä-Karjalan liitto Yleisradio Oy

Hankekumppanit

Viranomaiset, luontojärjestöt, tutkijat ja sadat vapaaehtoiset ovat työskennelleet yhdessä norppien suojelun edistämiseksi monin eri keinoin. Olemme tehneet suunnitelmallista yhteistyötä jo pitkään, ja norppien määrä on viime vuosina jatkanut vakaata kasvua. Lajia uhkaavat kuitenkin edelleen kuolemat kalanpyydyksiin sekä elinympäristön heikentyminen ja häviäminen rantarakentamisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena.

Suojeluun tarvitaan uusia keinoja, joita on etsitty yhteistyössä tässäkin hankkeessa.

METSÄHALLITUS

DocArt

Etelä-Karjalan Virkistysalueäätiö

Suomen Luonnonsuojeluliitto

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ålands landskapsregering

Luke
Luonnonvarakeskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

TURKU AMK

UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

HELSINGIN YLIOPISTO

WWF

Hankkeen tavoitteet

Vuonna 2017 vahvistettiin päivitetty saimaannorpan suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma tehostamaan toimenpiteitä saimaannorpan suojelutason parantamiseksi. Hankkeen tavoitteena oli, että asetettujen toimien ja keinojen avulla kannan koko olisi hankkeen päättyessä 500–550 yksilöä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hankkeessa keskityttiin lieventämään saimaannorppaan kohdistuvia keskeisiä uhkia seuraavin toimenpitein:

Ilmastonmuutoksen aiheuttamiin uhkiin varautuminen apukinosten avulla (C2), keinopesien kehittämisellä (A6), terveydentilan seurannalla ja parantamisella (A4, C6) sekä ei-invasiivisilla kannanseurantamenetelmillä (A2, A3).

Vapaaehtoistyön ja vapaaehtoisverkoston roolin vahvistaminen saimaannorpan suojelussa (C2, D2) (apukinosten tekeminen ja vuosittaiset pesälaskennat).

Saimaannorpan suojeluun asetettujen rajoitusten valvonnan tehostaminen kouluttamalla vesialueiden omistajia, rakentamalla viranomaisten (esim. erä- ja kalastuksenvalvojat sekä poliisi) välistä valvontaverkostoa (C3), lisäämällä norppaturvallisten kalastusvälineiden käyttöä (C4) sekä kehittämällä norppaturvallisia kalastusvälineitä vapaa-ajankalastajille (C5) (sivusaaliskuolleisuuden vähentäminen).

Geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen siirtojen avulla (A1, C1) (geneettisen monimuotoisuuden puute).

Lajin suojelun parantaminen maanhankinnan ja/tai korvausmaksujen sekä keskeisille lisääntymisalueille perustettavien suojelualueiden avulla (B1) (ihmistoiminnan aiheuttama häiriö).

Kestävän norppamatkailun kehittäminen yhdessä paikallisten matkailuyritysten kanssa (C2, E1) (esim. ihmistoiminnan aiheuttaman häiriön vähentäminen).

Monialainen viestintä ja sidosryhmien osallistaminen (esim. E-toimenpiteet).

Tuloksia hyödynnettiin saimaannorpan suojelustrategian ja toimenpidesuunnitelman päivityksessä (A8).

Hankkeen siirrettävyyden varmistamiseksi ei-invasiivisen kannanseurannan (A3) ja lisääntymisolosuhteiden parantamisen (C2) toimenpiteitä toteutettiin myös itämerennorpan suojelussa Ahvenanmaalla ja Saaristomerellä.

Yhteinen Saimaannorppamme-LIFE –hankkeen toimenpiteitä ja saimaannorpan vuosi

Saimaannorpan suojelustrategian päivitys 2022 & 2027

ILMASTONMUUTOS

SIVUSAALISKUOLLEISUUS

VIESTINTÄ

Kestävä norppamatkailu

Terveydentilan arvio

Eläinten hyvinvointi, hoito-ohjeet

Maanhankinta (Ahvenanmaa)

IHMISLÄHTÖINEN HÄIRIÖ

Uudet N2000 alueet Saaristomerellä Ahvenanmaalla

Maankäytön suunnittelu

ILMASTONMUUTOS

Kestävä norppamatkailu

Kouluyhteistyö

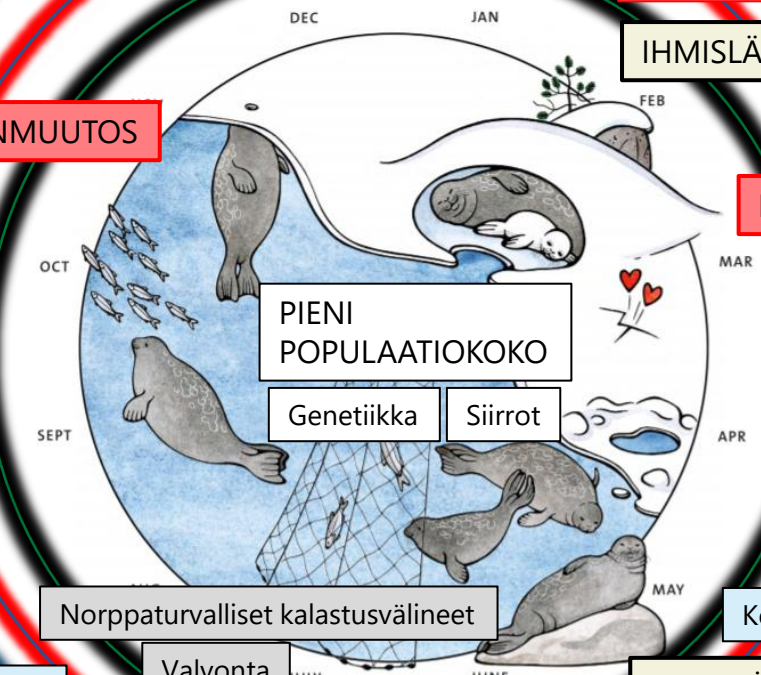

PIENI POPULAATIOKOKO

Genetiikka

Siirrot

ILMASTONMUUTOS

Keinopesät

Apukinokset

Pesäpaikkasukellukset

Uudet kannanseurantamenetelmät

Photo-ID

VIESTINTÄ

Suojelukongressit ja kansainvälinen yhteistyö

Norppaturvalliset kalastusvälineet

Kouluyhteistyö

Valvonta

Norppaelokuva

IHMISLÄHTÖINEN HÄIRIÖ

SIVUSAALISKUOLLEISUUS

Kestävä norppamatkailu

VIESTINTÄ

Norppalive

Kuvitus: Tupu Vuorinen

Norpansuojelijan vuosi

Vuoden mittaan tiedotetaan ja edistetään suojelua

Saimaannorpan suojelun asiantuntijat osallistuvat mm. suojelun strategian, liikkumis- ja kalastusrajoitusten ja kaavoitukseen suunnitteluun. Tietoa norpasta ja sen huomioon ottamisesta levitetään Saimaan alueen asukkaille, matkailijoille ja retkeilijöille ympäri vuoden.

Syksyllä seurataan suojelun onnistumista ja suunnitellaan tulevaa

Norppien kuolleisuutta ja terveydentilaa seurataan ympäri vuoden keräämällä ja tutkimalla löydetyt ruhot. Kuolleista norpista saadaan tärkeää tietoa. Loppuvuodesta arvioidaan norppien talvikannan koko ja raportoidaan suojelun tuloksia.

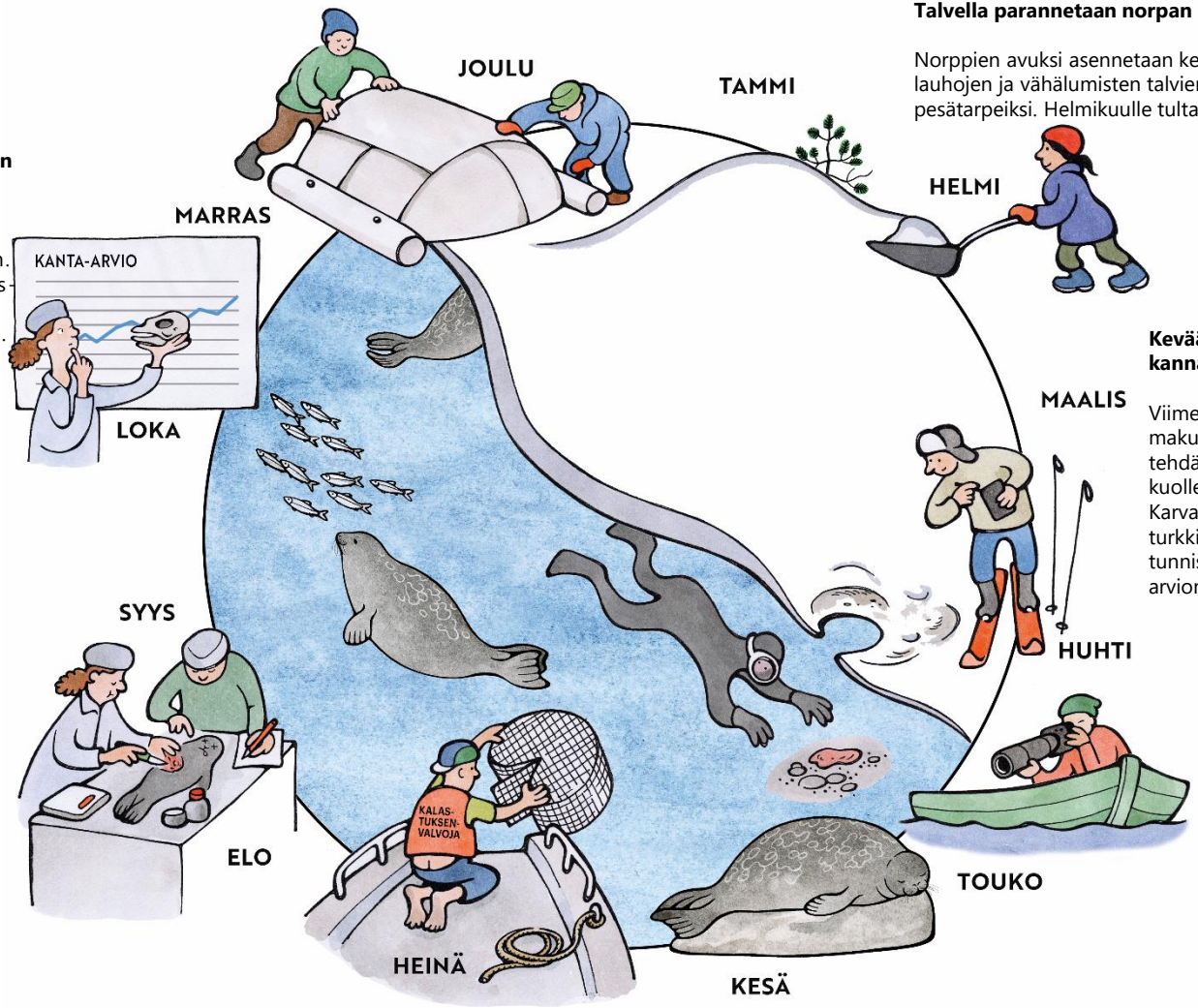

Talvella parannetaan norpan pesimäolosuhteita

Norppien avuksi asennetaan keinopesiä ja kolataan apukinoksia lauhojen ja vähälumisten talvien pesätarpeiksi. Helmikuulle tultaessa norpille jätetään pesimärauha.

Keväällä pesinnän onnistumisen ja kannan koon seurantaa

Viimeisten jäiden aikaan poikas- ja makuupesät lasketaan. Pesäpaikoilla tehdään sukelluksia syntyneiden ja kuolleiden kuuttien määrän arvioimiseksi. Karvanvaihtoaikaan norppien turkkikuvioita valokuvataan yksilöiden tunnistamiseksi ja kannan koon arvion tueksi.

Kesällä valvotaan kalastusrajoitusten noudattamista

Kalastuksenvalvontaa tehdään koko Saimaalla: kalanpyydysten norppaturvallisuus tarkistetaan ja verkkokalastusrajoitusten noudattamista valvotaan. Matkailijoita ja retkeilijöitä tiedotetaan oikeanlaisesta toiminnasta norppavesillä.

Kuvitus: Tupu Vuorinen.

Yhteinen norppamme

Saimaannorppa (*Pusa saimensis*)

Erittäin uhanalainen hylje, joka elää ainoastaan Suomessa ja vain Saimaan vesistössä.

On eriytynyt muista norpista jääkauden aikana jo noin 60 000 vuotta sitten.

Uuden tiedon myötä vuonna 2025 tunnustettiin omaksi lajikseen, kun aiemmin määritelty norpan alalajiksi.

Norppakanta pieneni 1980-luvun alkupuolelle alle 150 yksilöön, syinä mm. metsästys, kalanpyydyskuolleisuus ja pesimäaikainen vedenpinnan vaihtelu, joka romahdutti pesät aiheuttaen suurta poikaskuolleisuutta. Tuolloin aloitettiin suojelutoimet ja kannan koko on hitaasti kasvanut.

Kannan koko saavutti vuonna 2025 530 yksilöä, kun se hankkeen alkaessa oli 425 yksilöä.

Keskeisiä uhkia ovat edelleen vaaralliset kalanpyydykset, ilmastonmuutos, ihmistoiminnasta aiheutuva pesinnän häiriö, kannan pieni koko ja vähäinen perinnöllinen monimuotoisuus.

Itämerennorppa *(Pusa hispida botnica*)

Uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävä. Itämeren suojelukomissio HELCOM:n uudessa 2025 arviossa eteläiset kannat luokitellaan erittäin uhanalaiseksi.

Aiemmin runsain hyljelaji Itämerellä, mutta kanta romahti 1900-luvun aikana. Tärkeimmät syyt tähän olivat liikapyynti ja korkea ympäristömyrkkyjen kuormitus.

Pieni ja Perämeren pääkannasta eristynyt eteläinen populaatio Saaristomerellä (noin 200-300 norppaa) kärsii erityisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksista, ja kaikki itämerennorpan eteläiset populaatiot ovat taantumassa.

Hankkeessa sovellettiin Saimaalla hyväksi havaittuja suojelu- ja seurantakeinoja Saaristomeren populaation tilan parantamiseksi.

Kuvat: Riikka Alakoski and Markus Ahola

Yhteinen saimaannorppamme-LIFE –hankkeen aikana vuosina 2020-2025:

- Hankkeessa toteutettujen suojelutoimien ansiosta saimaannorppakanta nousi 425 yksilöstä 530 yksilöön.
- Kehitimme uusia suojelutoimenpiteitä ja kannanseurantamenetelmiä, jotka vastaavat ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin.
- Selvitimme saimaannorpan terveydentilaa ja lisäsimme tietoisuutta sen suojelun tärkeydestä.
- Valvoimme rajoituksia sekä annoimme neuvontaa ja ohjausta saimaannorppien suojelemiseksi.
- Toimimme aktiivisesti myös Saaristomeren itämerennorppakannan tilanteen parantamiseksi.

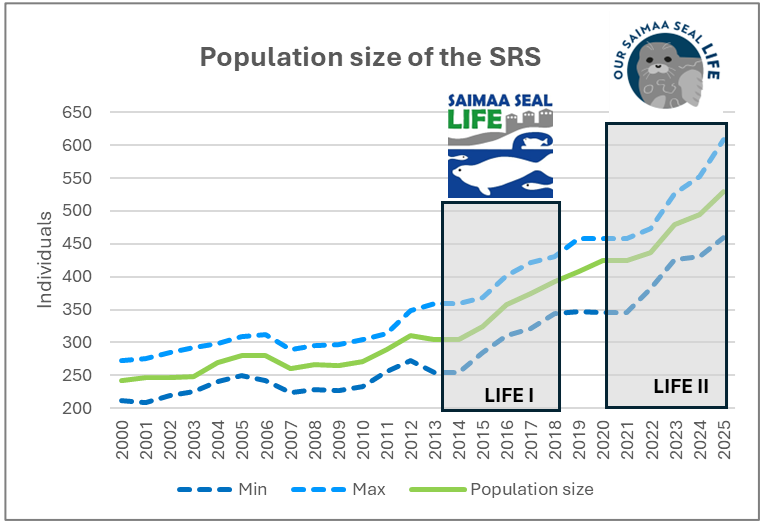

Saimaannorpan populaation koko ja LIFE-hankkeiden merkitys sen kasvulle.

Yhteinen Saimaannorppamme-LIFE –hankkeen tuloksia

- Saimaannorppakannan koko saavutti vuonna 2025 **530** yksilöä, kun se hankkeen alkaessa oli 425 yksilöä.
- Pesälaskentoihin ja apukinosten tekoon osallistui vuosittain jopa yli **300** vapaaehtoista, jotka tekivät yhteensä lähes 3500 työpäivää.
- Saimaannorpan pesimäolosuhteiden parantamiseksi kolattiin yhteensä **1130** apukinosta joista 50 %:sta löytyi makuu- tai poikaspesä ja niihin on syntynyt viiden vuoden aikana yhteensä 171 kuuttia.
- Noin 150 kalaverkkoa vaihdettiin **600** norppaturvalliseen katiskaan.
- Ympäristökasvatuksen kautta tavoitimme yli **23 000** henkilöä ja elokuvalla oli yli 600 000 katselukertaa.
- Saaristomeren itämerennorppia kuvaava lähetystä katsottiin kevään 2024 aikana yli **400 000** kertaa.
- Saaristomerellä ja Ahvenanmaalla tunnistettiin itämerennorpan tärkeimmät elinalueet ja perustettiin kaksi uutta suojelualuetta Ahvenanmaan saaristoon sekä lisättiin itämerennorppa suojeluperusteeksi neljälle olemassa olevalle suojelualueelle.

Kuva: Miina Auttila, Metsähallitus

Saimaannorpan suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma sekä projektin toimenpiteet LIFE-hankkeen jälkeen

Kansallinen suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma laadittiin ensimmäisen kerran vuonna 2011 lajin suojelutason parantamiseksi. Strategian toimeenpanon tehostamiseksi toteutettiin Saimaannorppa-LIFE (LIFE12 NAT/FI/000367) vuosina 2013–2018, ja hankkeen tuloksia hyödynnettiin strategian päivityksessä vuonna 2017. Vuosien 2020–2025 Yhteinen Saimaannorppamme -LIFE perustui edelliseen hankkeeseen ja keskittyi siinä tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä strategian päivittämiseen. Valtaosa toimenpiteistä oli joko täysin uusia tai olennaisesti edellisestä LIFE-hankkeesta poikkeavia, esimerkiksi laajemman mittakaavan, uusien kohderyhmien tai uusien lähestymistapojen ja työkalujen osalta. Suojelustrategia päivitettiin hankkeen aikana vuonna 2022, ja lisäksi hankkeessa laadittiin politiikkasuosituksia seuraavaa, vuodelle 2027 ajoittuvaa päivitystä varten.

Seuraavilla dioilla esittelemme Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa toteutettujen toimenpiteiden tai toimenpidekokonaisuuksien keskeiset tulokset sekä kunkin toimenpiteen mahdolliset projektin jälkeiset suunnitelmat. Mikäli toimenpiteelle on laadittu After-LIFE-suunnitelma, vastuullinen organisaatio on määritelty. Rahoitusta koskevat yksityiskohdat on esitetty sivuilla 39–44.

Kuva: Jari Ilmonen, Metsähallitus.

A1Perinnöllisen monimuotoisuuden turvaaminen
C1 Geneettisen pelastussuunnitelman toteuttaminen siirtojen avulla
D1 Siirtoistutusten seuranta ja eläinlääketieteellinen hoito

- Suunnitelmana oli siirtää 3–5 saimaannorppaa geneettiseen pelastussuunnitelmaan perustuen (A1).
- Geneettisen pelastussuunnitelman mukaan norppia tuli siirtää Pihlajaveden keskikannan alueelta saimaannorpan levinneisyysalueen pohjoisille (Kolovesi) ja eteläisille (Etelä-Saimaa) reuna-alueille.
- Yksi uros siirrettiin etelään ja yksi naaras pohjoiseen toukokuussa 2023, sekä lisäksi yksi naaras pohjoiseen toukokuussa 2024 (C1).
- Lisäksi Pihlajavedeltä hoitoon otettu urospentu vapautettiin Kolovedelle kahden kuukauden kuntoutusjakson jälkeen elokuussa 2024 (ks. C6).
- GPS-paikannuksen ja Photo-ID-seurannan perusteella Kolovedelle siirretyt naaraat ovat pysyneet alueella (D1). Lisääntymistä ei ole vielä voitu varmistaa. Etelään siirretty uros pysytteli alueella ensimmäisen kesän ajan, mutta havaittiin uudelleen Pihlajavedellä vuoden 2025 Photo-ID-seurannassa. Vapautettua pentua ei ole havaittu vapauttamisen jälkeen.
- Yksilösiirrot vaikuttivat onnistuneilta ja ne ovat mahdollinen suojelutoimenpide tulevaisuudessa, mutta tällä hetkellä jatkosiirroille ei ole konkreettisia suunnitelmia. Siirrettyjä yksilöitä tullaan seuraamaan Photo-ID-menetelmien ja geneettisten merkkien avulla.

Kuva: Marja Niemi, Itä-Suomen yliopisto

A2 Uusi DNA-näytteisiin perustuva kannanseurantamenetelmä

- Toimenpiteen toteutus viivästyi protokollan suunnitteluun liittyvien teknisten haasteiden sekä poikkeuksellisen Covid-19-pandemian ennalta arvaamattomien vaikutusten vuoksi, jotka kohdistuivat hankkeen henkilöstöön ja koko laboratorioon.

- Toimivan protokollan löytymisen jälkeen genotyypitys tehtiin 500 yksilölle käyttäen varastoiduista näytteistä eristettyä DNA:ta. Näytteet kattoivat valtaosan vuosien aikana kerätyistä aineistoista. Yksilöt pystyttiin tunnistamaan, ja aineistoa hyödynnettiin myös kannan efektiivisen populaatiokoon (Ne) ja Nc:n analysoinnissa. Lisäksi SNP-aineistoa käytettiin ennustettujen norppaperheiden kartan tuottamiseen, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa suojelutoimissa.

- Saavutettujen tulosten perusteella menetelmä on käyttökelpoinen, mutta siinä on edelleen kehittämismahdollisuuksia. Jatkossa tavoitteena voi olla näytepoolien edelleen optimointi yksinkertaistamalla PCR-vaihetta vähentämällä poolien määrää. Käytetyt alukkeet on esitetty teknisessä raportissa, joten tarvittavat alukkeet PCR-amplikonien tuottamiseksi ovat muidenkin saatavilla. Analyysimuoto on yksinkertainen, ja PCR-amplikonipoolit voidaan sekvensoida missä tahansa laboratoriossa, jossa on käytössä tavanomainen NGS-laitteisto.

A3 Etäseurantamenetelmät norpan kannanseurannassa

- Saimaa: Kenttätyökaudet vuosina 2021–2025 olivat onnistuneita. Photo-ID-menetelmää käytettiin yksilösiirtoihin valittujen norppien tunnistamiseen kentällä vuosina 2023 ja 2024 (C1). Lisäksi siirrettyjä norppia on havaittu jatkossa Photo-ID-seurannan avulla (D1). Myös keinopesissä pesiviä norppia (D2) on tunnistettu Photo-ID-menetelmällä.

- Itämeren saaristo: Yhteensä tunnistettiin 160 uutta norppayksilöä, mikä vastaa yli puolta alueen tunnetusta kannasta. WWF:n suosittuihin makailupaikkoihin asentama julkinen livekamera osoittautui erittäin hyödylliseksi yksilötunnistuksessa sekä tarjosi samalla yleisölle mahdollisuuden seurata norppien elämää.

- Lämpökamerakokeilut eivät olleet onnistuneita.

- Photo-ID-menetelmän merkitys Saimaalla kasvaa tulevaisuudessa, kun talvella jäillä tapahtuvaa seuranta vaikeutuu. Itämeren saaristossa Photo-ID on jo tällä hetkellä ainoa käytännössä mahdollinen tapa yksilöiden seurantaan.

- **Toimenpidettä jatketaan.**

- Itä-Suomen yliopisto jatkaa Photo-ID-työn koordinointia Saimaalla yhdessä Metsähallituksen Luontopalvelujen, WWF Suomen, Suomen luonnonsuojeluliiton sekä kenttätyöhön osallistuvien vapaaehtoisten kanssa. Yksilötunnistustyötä jatketaan myös tulevaisuudessa. Metsähallituksen Luontopalvelut toimittaa jatkossakin tiedot saimaannorpan makailupaikoista Suomen ympäristöhallinnon järjestelmään alueidenkäytön suunnittelun tueksi.

- Turun ammattikorkeakoulu jatkaa itämerennorppahavaintojen keräämistä Saaristomerellä ja kokoaa havaintoja satunnaisesti osana muita alueella toteutettavia toimintojaan.

- **Vastuu:** Itä-Suomen yliopisto, Metsähallituksen luontopalvelut, Turun ammattikorkeakoulu

Kuva: Samuel Bloch.

A4 Terveyden seuranta ja riskien arviointi

- Metsähallituksen Luontopalvelut tutki yhteensä 160 kuollutta norppaa, joista 94 yksilölle tehtiin ruumiinavaus Ruokaviraston toimesta. Yleisin yksittäinen kuolinsyy oli kalanpyydyksiin sotkeutuminen (N = 31).Ennen vieroitusta löydettiin kuolleena 64 kuuttia, joista noin 36 % oli kuollut jo ennen syntymää ja suurin osa lopuista hyvin pian syntymän jälkeen. Imettämättömien kuuttien kuolinsyyt jäivät yleensä selvittämättä. Geneettinen tutkimus (ks. A1) kuitenkin viittasi siihen, että perinataalinen kuolleisuus saattaa olla suurempaa kuuteilla, joilla on vähäisempi geneettinen monimuotoisuus. Terveydentilan seurannan perusteella saimaannorppakannassa ei havaittu yleisiä sairauksia eikä tarttuvia taudinaiheuttajia, jotka uhkaisivat populaatiota.
- Itä-Suomen yliopisto: Keskeinen havainto oli, että sikiöaikainen altistuminen elohopealle on edelleen merkittävää ja että havaitut pitoisuudet voivat aiheuttaa haittavaikutuksia, vaikka elohopeapitoisuudet ovatkin vähentyneet viime vuosikymmeninä. Toinen keskeinen tulos oli, että istukka heijastaa kuutin elohopeakuormaa ja että tätä kudosta voidaan käyttää populaation kemiallisen altistuksen seurannassa. Pesälaskentojen yhteydessä kerätyt istukat muodostavat arvokkaan aineiston, jonka perusteella saimaannorppakannan ympäristömyrkkykuormitusta voidaan arvioida ajantasaisesti. Tuloksista laadittiin raportti vuonna 2022 (Deliverable A4.1), ja siihen perustuva tieteellinen artikkeli julkaistiin vuonna 2024. UEF tunnisti lisäksi 425 norppayksilöä, joista 42 % havaittiin esiintyvän samanaikaisesti muiden yksilöiden kanssa. Yksilöillä oli vaihteleva määrä yhteisesiintyjiä (enimmillään 10), ja yhteisesiintymisen kesto vaihteli yhdestä seitsemään vuoteen.
- Terveydenseurantatyön tuloksia on esitelty kansallisissa ja kansainvälisissä tilaisuuksissa. Lisäksi Metsähallituksen Luontopalvelut perusti avoimen Norppatilanne-palvelun (www.metsa.fi/norppatilanne), jonka tavoitteena on lisätä läpinäkyvyyttä ja tukea tietoon perustuvaa luonnonsuojelutyötä.
- **Toimenpidettä jatketaan.** Hankkeen aikana pilotoitiin käytäntö, jossa tuoreet, pakastamattomat raadot toimitetaan Ruokavirastolle ruumiinavauksia varten. Käytäntöä jatketaan niissä tapauksissa, joissa kokemuksen perusteella saavutetaan suurin diagnostinen hyöty, mukaan lukien vuosittain osa ennen vieroitusta kuolleista kuuteista sekä yksilöt, joiden kuolinsyyn epäillään liittyvän sairauteen. Lisäksi hankkeessa käyttöönotetut tehostetut diagnostiikkamenetelmät säilytetään osana saimaannorppakannan pitkäaikaista terveyden seurantaa Metsähallituksen Luontopalvelujen ja Ruokaviraston toimesta. Raadoista kerättyjen istukoiden ja kudosnäytteiden keräämistä jatketaan Metsähallituksen Luontopalvelujen toimesta, ja näytteet varastoidaan Metsähallituksen Luontopalveluissa ja Itä-Suomen yliopistossa mahdollisia tulevia ympäristömyrkkyanalyysejä varten. Lisäksi Itä-Suomen yliopisto jatkaa Photo-ID-aineiston keruuta (ks. A3) jatkotutkimuksia ja verkostoanalyysejä varten.
- **Vastuu:** Itä-Suomen yliopisto, Ruokavirasto, Metsähallituksen Luontopalvelut

A5 Keinopesien kehittäminen

- Hankkeen aikana Saimaalle asennettiin yhteensä 120 keinopesää. Yhteensä testattiin kuutta erilaista pesämallia, joista kolme osoittautui soveltuvan hyvin jatkokäyttöön. Hankkeessa kehitetyt pesämallit ovat kestäviä, helppoja asentaa ja norpille turvallisia.

- Saaristomerellä ensimmäinen kuutti syntyi keinopesässä vuonna 2023, ja Saimaata koskeva käytännön ohjeistus keinopesien käyttöön on julkaistu. Keinopesiä koskevat tulokset on esitetty tarkemmin toimenpiteissä C2 ja D2.

- **Toimenpidettä jatketaan:**

- Keinopesien kehitystyötä Saimaalla jatkaa Itä-Suomen yliopisto ja koko suojelutoimen kokonaisuutta koordinoi Metsähallituksen Luontopalvelut. Työ perustuu hankkeessa saatuihin kokemuksiin sekä toteutus- ja seurantatyöhön (C2, D2).

- Olemassa olevia keinopesiä ylläpidetään ja seurataan Turun ammattikorkeakoulun toimesta, ja pesärakenteiden jatkokehitys sekä uusien keinopesien asentaminen on suunnitteilla.

- **Vastuu:** Itä-Suomen yliopisto, Metsähallituksen Luontopalvelut, WWF Suomi, Turun ammattikorkeakoulu

Kuva: Riikka Alakoski, Metsähallitus

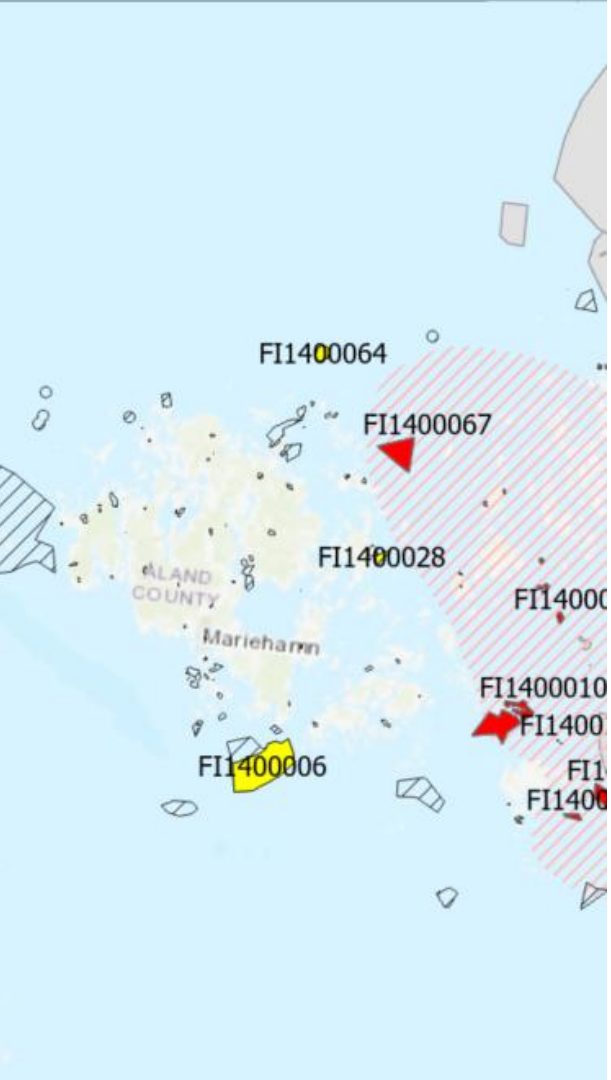

A6 Uusien alueiden tunnistaminen norpan suojelualueiksi Saaristomerellä

- TUAS tunnisti maastotöiden perusteella vuosina 2021–2023 tärkeimmät lepäilyalueet saaristossa.
- Ahvenanmaan hallitus laati koko aluetta koskevan suunnitelman itämerennorpan suojeluun, valmisteli uusien suojelualueiden perustamista sekä päivitti olemassa olevia alueita koskevia tietoja.
- Laji lisättiin suojelutavoitteeksi kolmelle keskeiselle Natura 2000 -alueelle tärkeimmällä lepäily- ja karvanvaihtoalueella, ja lisäksi tunnistettiin kolme muuta aluetta, joilla lajin esiintyminen oli havaittu. Alueiden standarditietolomakkeet päivitettiin virallisesti.
- Lähitulevaisuudessa ei ole suunnitteilla lisäpäivityksiä.
- **Toimenpidettä jatketaan:** Suojelualueverkoston kehittäminen jatkuu Biodiversea LIFE IP -hankkeessa.
- **Vastuu:** Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Turun ammattikorkeakoulu.

A7 Hoito-ja käyttösuunnitelmat

- Our Saimaa Seal LIFE -hankkeessa päivitettiin Kolovesi–Vaaluvirta–Pyttyselkä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma sekä Linnansaaren Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (vastuutahona Metsähallituksen Luontopalvelut, MHPWF). Suunnitelmat hyväksyttiin Metsähallituksessa vuonna 2023, ja ne ohjaavat alueiden käyttöä ja hoitoa useiden vuosien ajan. Tavoitteena on sovittaa yhteen luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun, virkistyskäytön ja luontomatkailun tarpeet seuraavien 10–15 vuoden aikana. Koloveden ja Linnansaaren Natura-alueiden yksi keskeisistä hoidon ja käytön päämäärinä on turvata saimaannorppakannan kasvu ja alueen säilyminen kokonaisuudessaan norpan lisääntymiselle soveliaana.
- Hoito- ja käyttösuunnitelmat ohjaavat alueiden toimintaa useiden vuosien ajan. Suunnitelmat, jotka kattavat 10–15 vuoden ajanjakson, laaditaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla, mutta niitä päivitetään myös tarpeen mukaan.

Kuva: Saara Lavi

A8 Saimaannorpan suojelustrategian päivitys

- Saimaannorpan suojelustrategiassa ja toimenpidesuunnitelmassa, joka päivitettiin hankkeen aikana (vastuutahona ESAELY), kuvataan lajin riittävien suojelutoimenpiteiden edellyttämät toimet. Ympäristöministeriö hyväksyi työryhmän valmisteleman suojelustrategian ja toimenpidesuunnitelman syksyllä 2022. Tämän jälkeen työryhmä on jatkanut työtään eli seurannut toimenpidesuunnitelman toimeenpanoa sekä keskustellut toimenpiteiden sisällön päivittämistarpeista. Päivitetty strategia ja toimenpidesuunnitelma valmistuvat seuraavan kerran vuonna 2027.Our Saimaa Seal LIFE -hankkeen aikana saatuja tuloksia ja kertynyttä tietoa on hyödynnetty asiakirjan päivitystarpeiden määrittelyssä, ja alla esitetyt ehdotukset on esitelty työryhmälle loppuvuonna 2025:
- Saimaannorpan kalastusrajoitusasetuksen päivittäminen on käynnistetty. Tavoitteena on, että uusi asetus tulee voimaan keväällä 2026, kun nykyinen asetus umpeutuu.
- Resurssipulaa on havaittu erityisesti kalastuksen valvonnassa. Ongelmaksi muodostuvat laittomat pyydykset, ja niiden havaitseminen ajoissa on tärkeää, jotta voidaan estää norppien kuoleminen niihin. Myös viestintää on edelleen kehitettävä.
- Saimaannorpan pesimäalueiden läheisyydessä sijaitsevien mökkien ympärivuotisen käytön lisääntyminen aiheuttaa ristiriitoja suojelun kanssa. Tämä on lisännyt keskustelua viranomaisten ja kuntien välillä, mutta lisätoimenpiteitä ja yhteistyön tiivistämistä tarvitaan edelleen.
- **Toimenpidettä jatketaan:** Suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma ovat keskeinen ohjausväline saimaannorpan suojelussa, ja niitä päivitetään jatkossa viiden vuoden välein.
- **Vastuu:** Saimaannorpan suojelutyöryhmä

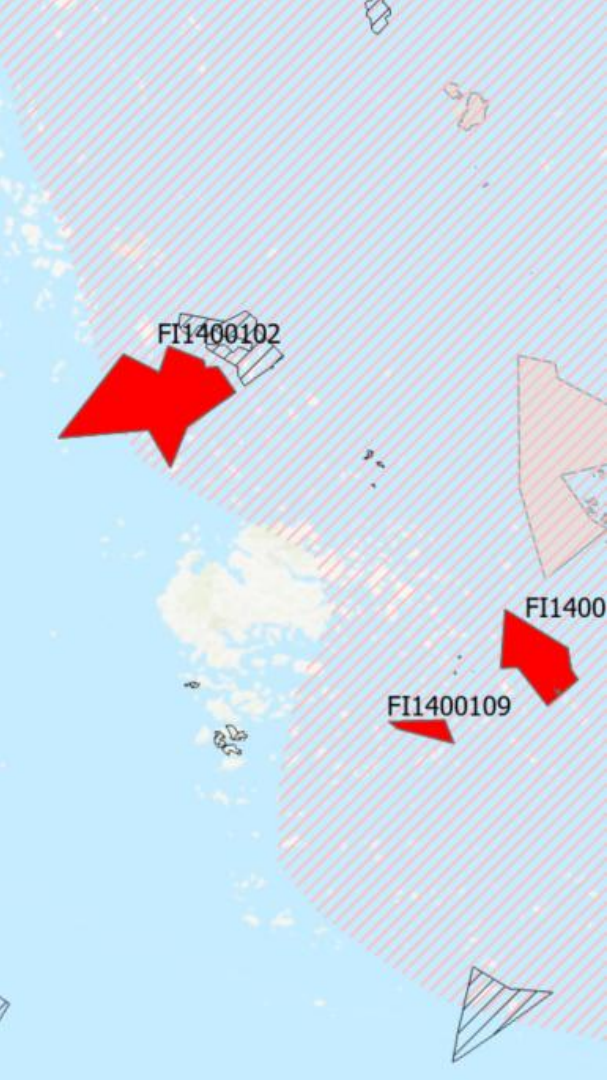

B1 Uusien suojelualueiden perustaminen Saaristomerellä

- Hankkeen aikana valmisteltiin ja ehdotettiin kolmea uutta Natura 2000 -aluetta itämerennorpan suojelua varten, yhteensä 3063 hehtaarin alalle.
- Kaksi alueista perustettiin Ahvenanmaan hallituksen omistamille maille.
- Ahvenanmaan hallitus hankki lisäksi yhteensä 170 hehtaaria uusia maa- ja vesialueita, jotta voitiin laajentaa yhtä aluetta lepäämisen ja karvanvaihdon kannalta tärkeillä saarilla ja luodoilla sekä perustaa uusi Natura 2000 -alue, joka kattaa sekä vesi- että maa-alueita.
- Lähitulevaisuudessa ei ole suunnitteilla uusia itämerennorpan suojelua varten perustettavia suojelualueita.

- **Toimenpidettä jatketaan:** Suojelualueverkoston kehittäminen jatkuu Biodiversea LIFE IP -hankkeessa.

- **Vastuu:** Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Turun ammattikorkeakoulu

C2 Norpan lisääntymiselinympäristön ennallistaminen: apukinokset ja keinopesät
D2 Apukinosten ja keinopesien käytön seuranta

- (C2) Vapaaehtoisten avulla kolattiin yhteensä 1130 apukinosta ja asennettiin 120 keinopesää (talvina 2021-2025).
- Metsähallituksen Luontopalvelut on perustanut vapaaehtoiskoordinaattoriverkoston, johon kuuluu vuosittain noin 50 paikallista henkilöä tai organisaatiota. He vastaavat omista alueistaan ja ryhmistään apukinosten tekemisessä. Verkostoon kuuluvat myös Itä-Suomen yliopisto, WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto, joilla on omat alueelliset vastuualueensa ja kokoamansa ryhmät. Apukinoksia tehdään nykyisin koko saimaannorpan lisääntymisalueella pääosin vapaaehtoisvoimin, ja vapaaehtoisten määrä on kasvanut merkittävästi hankkeen aikana.
- Turun ammattikorkeakoulu: Pesimäkaudella 2023 asennettiin yhteensä 13 keinopesää (neljää eri mallia). Tulokset ovat lupaavia. Norppia havaittiin muutamilla kohteilla pesien asentamisen yhteydessä. Lisäksi ensimmäinen kuutti syntyi keinopesälaatikkoon Saaristomerellä keväällä 2023.
- (D2) Saimaa: Keskeiset tulokset on esitetty raportissa, joka käsittelee norpan pesimäelinympäristön kunnostusmenetelmien vaikuttavuutta (Deliverable D2.2). Yhteenvetona noin 50 % apukinoksista ja keinopesistä oli norppien käytössä, ja hankkeen aikana noin 180 kuuttia syntyi niihin tai käytti niitä suojanaan.
- Saaristomeri: Neljä keinopesää asennettiin mahdollisille pesimäpaikoille pesimäkautta 2022 varten (joulukuun 2021 lopulla) sekä 13 pesää ennen pesimäkautta 2023 (tammikuussa 2023). Yhdellä kohteista syntyi kuutti 22.2.2023.

Kuva: Jari Ilmonen, Metsähallitus.

C2 Norpan lisääntymiselinympäristön ennallistaminen: apukinokset ja keinopesät
D2 Apukinosten ja keinopesien käytön seuranta

- **Toimenpiteitä jatketaan.** Saimaalla apukinosten vuosittainen tekeminen jatkuu vakiintuneena suojelutoimenpiteenä, ja keinopesiä ylläpidetään osana pitkäjänteistä työtä norpan pesimäelinympäristön turvaamiseksi Metsähallituksen Luontopalveluiden koordinoimana. Vapaaehtoisverkosto säilytetään, ja hankkeen aikana kehitettyjä digitaalisia materiaaleja ja käytäntöjä hyödynnetään jatkossakin.
- Saaristomerellä on hankittu luvat jo asennettujen keinopesien ylläpitoon sekä uusien pesien asentamiseen tulevaisuudessa. Niiden käytön seurantaa jatketaan riistakameroiden avulla sekä pesimäkauden jälkeisillä maastokäynneillä. Keinopesät on kirjattu suojelutoimenpiteeksi uuden kansallisen MSFD-toimenpideohjelman luonnokseen, mutta toistaiseksi niiden toteuttamiseen ei ole varmistettua rahoitusta.
- Saimaannorpan pesinnän onnistumista seurataan jatkossakin vuosittain, mukaan lukien apukinokset ja keinopesät. Pesälaskennan jälkeen myös vedenalaisia tutkimuksia jatketaan poikimisalueilla. Laskentoihin osallistuvien vapaaehtoisten verkosto säilytetään. Itä-Suomen yliopisto jatkaa keinopesien käytön seurantaa riistakameroiden avulla.
- Nykyisiä keinopesiä ylläpidetään ja niiden käyttöä seurataan Turun ammattikorkeakoulun toimesta. Lisäksi pesärakenteiden kehittämistä jatketaan, ja uusia pesiä on tarkoitus asentaa lisää.

- **Vastuu:** Metsähallitus Luontopalvelut, Itä-Suomen yliopisto, WWF Suomi, Suomen luonnonsuojeluliitto, Turun ammattikorkeakoulu

Kuva: Samuel Bloch

C3 Valvonnan kehittäminen
D3 Tehostuneen valvonnan seuranta

- C3: Paikallisen ja alueellisen valvontaverkoston vahvistamiseksi järjestettiin yhteisiä valvontakoulutuksia paikallisten ja alueellisten viranomaisten sekä vapaaehtoisten kanssa eri puolilla Saimaata vuosina 2021–2025 kesä–elokuussa. Koulutuksiin osallistui vuosittain noin 30–40 henkilöä.

- D3: Seurantatietojen perusteella näyttää siltä, että verkkokalastus on vähentymässä ja rysäkalastus on yleistymässä ammattikalastajien keskuudessa. Turvattomien, laittomien pienpyydysten osuus on vähentynyt vapaa-ajankalastajien keskuudessa, ja vain muutama prosentti tarkastetuista pyydyksistä ei täytä norppaturvallisten pyydysten vaatimuksia. Tämä johtuu todennäköisesti sekä näkyvästä valvonnasta että neuvonnasta. Valvojat ovat keskustelleet rajoituksista 270 kansalaisen kanssa valvontatapahtumien yhteydessä. Pilotin aikana poistettiin viisi haamuverkkoa, 34 rapumertaa ja kaksi kalapyydystä. Useat poistetuista pyydyksistä sisälsivät kuolleita tai eläviä kaloja ja rapuja, mikä osoittaa, että hylätyt pyydykset voivat jatkaa eliöstön pyytämistä vuosien ajan.

- **Toimenpiteet jatkuvat:** C3 ja D3: Kalastuksenvalvonnan ja valvontatoimien jatkamiselle on selkeä tarve. Vuonna 2026 tästä työstä vastaa Metsähallituksen Luontopalvelut. Kalastussäännösten noudattamisen systemaattinen seuranta Saimaalla on ensiarvoisen tärkeää saimaannorpan suojelun kannalta. Metsähalliuksen Luontopalvelut etsii ratkaisuja valvonnan toteuttamiseksi pysyvämmällä tavalla sekä pyrkii vaikuttamaan muihin sidosryhmiin ja viranomaisiin, jotta alueelle saadaan järjestettyä pysyvä ja laajempi aktiivinen valvontaverkosto.

- D3: Pilotin perusteella WWF Suomi suunnittelee haamuverkkojen etsinnän kehittämistä yhteisöpohjaisen suojelun ja kansalaistieteen muodoksi, kannustaen veneilijöitä ja kalastajia osallistumaan kadonneiden pyydysten paikantamiseen. Joukkovoiman hyödyntämisellä aaveverkkojen etsinnässä on suuri potentiaali kalastajien keskuudessa. Keväällä 2026 aaveverkkojen etsintämenetelmä esitellään Vene Båt -messuilla, joka on Suomen suurin kansainvälinen veneilytapahtuma.

- **Vastuu:** Metsähallitus Luontopalvelut, WWF Suomi

Kuva: Jyrki Anttila, Metsähallitus.

C4 Norppaturvallisten kalastusvälineiden käytön edistäminen
C5 Norppaturvallinen Jokaisenrysä vapaa-ajan kalastukseen

- C4: Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) on tarjonnut Saimaalla toimiville kalastajille kannustimia luopua vaarallisista pyyntiverkoista järjestämällä työpajoja norppaturvallisten katiskojen rakentamiseksi sekä jakamalla katiskoita maksutta ja levittämällä kalastusesitteitä. SLL on esimerkiksi järjestänyt 135 katiskatyöpajaa yleisölle, vapaaehtoisille, koululaisille sekä vesialueiden osakaskuntien jäsenille. Työpajoissa rakennettiin yhteensä 1 011 katiskaa. "Vaihda verkot katiskaan" -kesätapahtumissa kalastajilta kerättiin käytöstä poistettuja verkkoja (arviolta yhteensä 150 verkkoa), ja tapahtuma-alueiden kalastajille jaettiin maksutta 596 norppaturvallista katiskaa.
- C5 (Luonnonvarakeskus, Metsähallitus Luontopalvelut): Uudenlainen jokaisenrysä vapaa-ajan kalastukseen kehitettiin ja sitä testattiin, ja sen todettiin soveltuvan hyvin ahvenen pyyntiin, joka on yksi vapaa-ajankalastuksen halutuimmista saalislajeista. Kaupalliseen kalastukseen käytetyillä rysillä tehtyjen kokeiden mukaan kalastuksen tulot voivat vähentyä jopa 20–50 %, jos käytetään aiempaa tiheämpiä norppaturvallisia ritilöitä. Tämä on tärkeä tulos Saimaan kalastusasetuksen valmisteluun osallistuville toimijoille. On ilmeistä, että Saimaan ammattikalastuksen taloudellisen kannattavuuden ja saimaannorpan suojelun välillä on löydettävä tasapaino.
- **Toimenpiteet jatkuvat.**
- C4: Norppaturvallista kalastusta koskeva materiaali sekä ohjeet norppaturvallisen Saimaa-katiskan rakentamiseen ovat edelleen saatavilla SLL:n verkkosivuilla vapaasti kaikkien hyödynnettäväksi. Vastaavasti painettuja katiskaesitteitä jaetaan edelleen yleisötapahtumissa, ja norppaturvallista kalastusta käsittelevää diaesitystä tai sen osia esitetään esimerkiksi oppitunneilla ja luennoilla. Norppaturvallisten Saimaa-katiskojen rakennustyöpajoja voidaan järjestää edelleen pyynnöstä.
- C5: Vapaa-ajankalastukseen tarkoitettu rysä on edelleen kallis (>1000 €) ja vaikeampi käsitellä verrattuna edullisiin ja helppokäyttöisiin verkkoihin (30–100 €), mutta odotamme, että kaupallisten valmistajien jatkokehitys alentaa kustannuksia ja parantaa laitteen käytettävyyttä. Saimaalla ammattikalastuksessa käytettävät rysät tarvitsevat edelleen kehittämistä niiden norppaturvallisuuden parantamiseksi, ja Luonnonvarakeskus jatkaa kehitystyötä yhdessä kalastajien kanssa.
- **Vastuu:** C4 Suomen luonnonsuojeluliitto, C5 Luonnonvarakeskus ja Metsähallitus Luontopalvelut

Kuvakaappaus SLL:n katiskaesitteestä, jonka tuotettiin hankkeen aikana.

C6 Sairaiden ja loukkaantuneiden norppien hoito: parhaat käytänteet ja verkosto

- Vapaaehtoisten eläinlääkäreiden verkosto perustettiin, ja paikallisille eläinlääkäreille järjestettiin kaksi koulutustilaisuutta.
- Kesällä 2024 huonokuntoinen pieni kuutti otettiin talteen ja sitä kuntoutettiin Metsähallituksen Luontopalveluiden tiloissa kahden kuukauden ajan, minkä jälkeen se oli riittävän hyväkuntoinen vapautettavaksi takaisin luontoon. Pitkä kuntoutusjakso tarjosi merkittävää käytännön oppia norppien käsittelystä ja aliravittujen saimaannorppien toipumisesta..
- Yksi siirrettävä norpan hoitoyksikkö perustettiin, ja lisäksi Metsähallituksen Luontopalveluiden Savonlinnan tiloihin varustettiin erillinen sisätiloissa sijaitseva hoitotila.
- Saimaannorpan hyvinvointikäsikirja valmistui joulukuussa 2025. Se koostuu laajasta versiosta, joka on suunnattu saimaannorppien hoitoon osallistuville ja sisältää yksityiskohtaiset hoito-ohjeet, sekä lyhyemmästä versiosta (Deliverable C6.1), joka on tarkoitettu suurelle yleisölle avuntarpeen arvioinnin tueksi ja ohjeistamaan oikeanlaisiin toimintaan.
- **Toimenpide jatkuu.** Hankkeen aikana perustettu hoitoverkosto sekä valmius tarjota lyhytaikaista hoitoa Metsähallitus Luontopalvelujen tiloissa säilytetään ja pidetään toiminnassa LIFE-hankkeen jälkeen. Uudet tilat parantavat merkittävästi norppien käsittely- ja hoitomahdollisuuksia.
- **Vastuu:** Metsähallitus Luontopalvelut

Hoidossa ollut kuutti odottamassa kalaa vapautuspäivänä. Kuva: Miina Auttila, Metsähallitus.

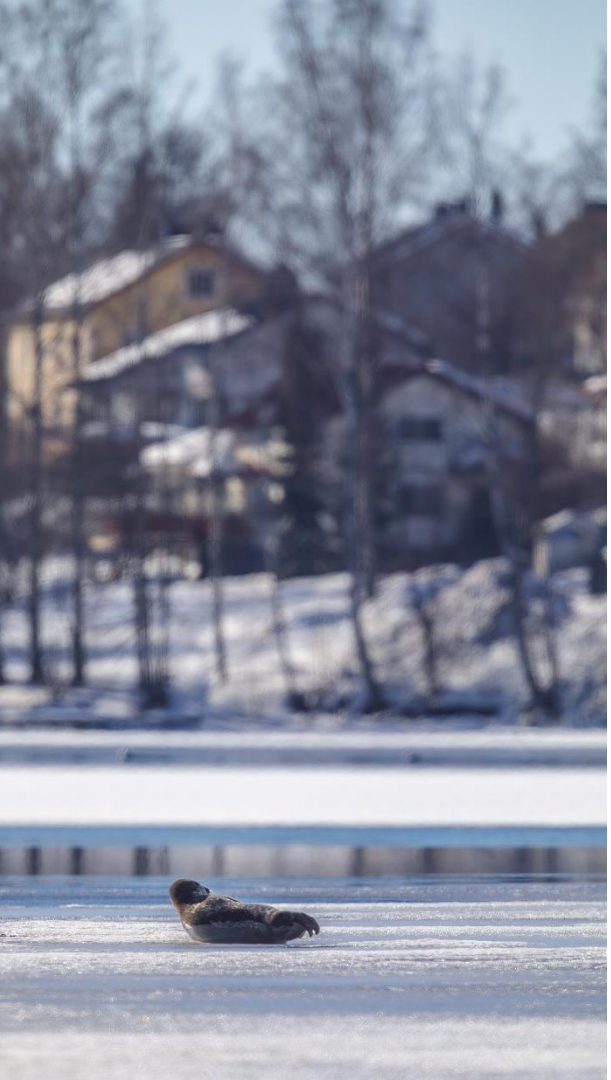

D4 Sosioekonomisten ja ekosysteemivaikutusten arviointi

- Luonnonvarakeskus: Hankkeen aikana kerättyjen kyselyaineistojen perusteella kaikki analyysit osoittavat, että yleisö tukee saimaannorpan suojelua, ja tälle tuelle on arvioitu myös merkittävä rahallinen arvo. Kuitenkin maltilliset suojelutoimien lisäykset saavat enemmän kannatusta ja niiden kustannus-hyötysuhde on parempi kuin laajamittaisten lisäysten. Maltillisiin lisäyksiin kuuluu esimerkiksi verkkokalastuskiellon pidentäminen yhdellä kuukaudella heinäkuun loppuun saakka.
- **Toimenpide jatkuu.** Kahden käsikirjoituksen julkaisemista koskevaa työtä jatketaan ja pyritään saattamaan päätökseen: ”Suojelun ja virkistyskäytön yhteensovittaminen: Saimaannorpan suojelun vaikutukset Saimaan virkistyskäyttöön Suomessa” ja “Suojelun kustannusten ja hyötyjen vertailu: Erittäin uhanalaisen saimaannorpan tapaus”. Käsikirjoitusten valmistuttua tulokset viestitään laajemmalle yleisölle.
- Lisäksi tuloksia hyödynnetään Saimaan kalastusta koskevan asetuksen päivittämistä koskevassa valmistelussa keväällä 2026.
- **Vastuu:** Luonnonvarakeskus

Kuva: Timo Seppäläinen

D5 Norppaturvallisen matkailun ja asenteiden arviointi

Metsähallituksen Luontopalvelut arvioi eri luontomatkailuun kytkeytyvien sidosryhmien avulla kestävän norppamatkailun kehitystä sekä hankkeen tiedotustoimenpiteiden vaikuttavuutta.

- **Luontomatkailuyrityksille** tehtiin kysely kahdesti; hankkeen lopussa toteutetussa toisessa kyselyssä tarkasteltiin kohderyhmän tiedoissa, asenteissa ja toiminnassa tapahtuneita muutoksia hankkeen aikana. Tulosten perusteella yritykset saavat hyvin tietoa norpasta, ja saimaannorppa on merkittävä vetovoimatekijä. Monet yritykset ovat sisällyttäneet norpan osaksi toimintaansa ja hyödyntäneet norppaystävällisen matkailun tietopakettia.
- **Luontomatkailuyritysten järjestämille norppasafareille osallistuville** laadittiin verkkokysely, jonka tarkoituksena oli selvittää, miten hankkeen luontomatkailutoimijoille tarjoama norppaa koskeva tieto välittyi heidän asiakkailleen. Kysely toteutettiin kestävän norppamatkailun periaatteiden kehittämisen ja julkaisemisen jälkeen. Kyselyn mukaan 80 % vastaajista piti saimaannorppaa tärkeänä tai tärkeimpänä syynä alueella vierailulle. Samassa kyselyssä norpan katseluretket nähtiin merkittävänä keinona viestiä saimaannorpasta ja sen suojelun tarpeesta.
- **Luontomatkailijoiden** näkemyksiä arvioitiin osana Linnansaaren kansallispuiston kävijätutkimusta (toteutettu kahdesti). Kyselyssä tarkasteltiin hankkeen vaikutuksia luontomatkailijoiden norppatietoisuuteen. Kävijäkyselyn mukaan saimaannorppa on hyvin tunnettu puiston kävijöiden keskuudessa. Suurin osa vastaajista kokee, että heillä on riittävästi tietoa siitä, miten toimia norppaystävällisesti Saimaalla liikuttaessa. Norpan havainnointi on monille kävijöille yksi suunnitelluista aktiviteeteista, ja pienelle osalle se on jopa tärkein.
- Tämän tietoisuustason ylläpitäminen edellyttää aktiivista viestintää ja yhteistyötä yritysten kanssa, jotta yrittäjät ja kansalaiset pysyvät hyvin informoituina. Näitä toimia toteuttaa pääasiassa Metsähallituksen Luontopalvelut osana muita tehtäviään.

Kuva: Ulla Keituri

Tulosten levittäminen ja viestintä LIFE-hankkeen päättymisen jälkeen

- Toimenpiteiden E1-E6 pääasialliset tulokset ja niiden mahdollinen jatko on esitelty seuraavilla sivuilla.

- Vasemmalla Anna Pakkasen tekemä piirroskuvitus. Hankkeessa tuotettiin neljä norppaystävällisen matkailun kuvitusta, joista tehtiin julisteita ja postikortteja kahdella kielellä. Kuvituksiin liittyy yleisölle suunnattuja ohjeita.

E1 Yleinen viestintä, tiedottaminen yleisölle & Layman’s report

- Yhteinen Saimaannorppamme LIFE-hankkeeseen liittyvät uutiset ovat olleet erittäin suosittuja ja saaneet hyvää näkyvyyttä valtakunnallisessa mediassa. Julkaisimme **55 lehdistötiedotetta**, joiden seurauksena syntyi **yli 700 mediaosumaa.**
- Tietoa levitettiin muun muassa järjestämällä 15 visuaalista ”Saimaannorppamme” -konserttia. Saimaannorpan lisääntymiseen liittyviä talviajan riskejä käsiteltiin esimerkiksi moottorikelkkakerhojen kokouksissa.
- Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon ”Saimaannorpparyhmissä” toimivien vapaaehtoisten määrä kasvoi hankkeen aikana yhteensä 28 henkilöstä 206 henkilöön. Vapaaehtoisille järjestettiin 57 tapahtumaa.
- Suomen luonnonsuojeluliitto järjesti näyttelyitä neljässä kaupungissa sekä toteutti eri puolilla Saimaata tapahtumia, kuten ”Kuutin synttärit” ja ”Kuutin syysjuhla”.

- **Hankkeen jälkeen:**
- Hankkeessa tuotetut materiaalit, mukaan lukien *Norppaystävällisen matkailun pelisäännöt* (MHPWF), *Rauhaa rakastava saimaannorppa: Ohjeita Saimaan jäillä ja vesillä liikkujille* (ESAELY) sekä yleistajuinen raportti projektin tuloksista *Layman´s report*, ovat saatavilla hankkeen verkkosivuilla viiden vuoden ajan hankkeen päättymisen jälkeen.
- Suomen luonnonsuojeluliiton vapaaehtoisten Saimaannorpparyhmät pysyvät aktiivisina, ja uusia jäseniä liittyy edelleen mukaan. Toisen kiertävän näyttelyn materiaaleja tai niiden osia hyödynnetään edelleen esimerkiksi yleisötapahtumissa. Vuosittaisia Saimaa-perhepäiviä on tarkoitus jatkaa mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi helmikuussa 2026 ”Norpan synttärit” -tapahtuman ohjelmaa hyödynnettiin hieman muokattuna, kun vastaava tilaisuus järjestettiin poliittisille päättäjille eduskuntatalolla. Suomen luonnonsuojeluliiton hankesivusto säilyy verkossa hankkeen teemojen, toimenpiteiden ja tulosten viestintää varten.
- **Vastuu:** Metsähallitus Luontopalvelut, Suomen luonnonsuojeluliitto.

Kuva: Tiina Linsén, Metsähallitus

E1 Yleinen viestintä, tiedottaminen yleisölle & Layman's report

- Saimaalle asennettiin tiedottavia opastetauluja retkeilysatamiin, ja Suur-Saimaan suositussa Sarviniemen kohteessa rakennettiin 1,5 km pituinen esteetön reitti rantaviivaa pitkin sekä muuta retkeilyä tukevaa infrastruktuuria ja opastusta. Opastetauluja ja reittejä ylläpidetään ja kunnostetaan tarvittaessa hankkeen päättymisen jälkeen.
  Vastuu: Metsähallitus Luontopalvelut, Etelä-Karjalan Virkistysaluesäätiö.

- Tuotettiin norppaystävällisen matkailun pelisäännöt ja norppaystävällisen matkailun tunnus (kuvitus Anna Pakkanen). Matkailutoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä jatketaan Metsähallituksen Luontopalveluissa muiden tehtävien ohella. Yrittäjät, jotka ovat sitoutuneet Saimaan alueen norppaystävällisen matkailun periaatteisiin ja saaneet siitä sertifioinnin, voivat käyttää norppaystävällisen matkailun tunnusta. Yrittäjät on listattu hankkeen suomenkielisellä verkkosivulla: https://www.metsa.fi/projekti/yhteinen-norppamme-life/saimaan-matkailuyrittajille-norppaystavallinen-matkailu/

Kuva EKVAS, Saimaannorppa opastetauluja.

E2 Monimenetelmäinen oppimismoduuli - Lasten ja nuorten ympäristökasvatus

- Norppaoppitunteja järjestettiin Suomen luonnonsuojeluliiton toimesta päiväkodeissa ja kouluissa 207 kertaa, ja ne tavoittivat yhteensä yli 4 500 henkilöä. Lisäksi kiertävä “Norpan Saimaa” -näyttely oli esillä Saimaa-alueen julkisissa tiloissa 41 kohteessa, ja siihen tutustui yli 17 000 kävijää.
- WWF:n suunnittelemassa monialaisessa Luonnon monimuotoisuutta käsittelevässäoppimiskokonaisuudessa alakoulun oppilaat tarkastelivat monimuotoisuutta eri näkökulmista ja harjoittelivat ikätasolle sopivia taitoja erilaisten teemojen kautta. Kokonaisuus sisältää WWF:n, Suomen luonnonsuojeluliiton, Metsähallituksen Luontopalvelujen sekä muiden verkkolähteiden materiaaleja opetuksen tueksi. Näiden materiaalien avulla koulut voivat toteuttaa opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisen kokonaisuuden, jossa vuosiluokkien 1–6 oppilaat perehtyvät muun muassa saimaannorppaan ja sen suojeluun sekä laajemmin uhanalaisten lajien suojeluun.
- Monialaisen oppimiskokonaisuuden sisältöä varten suunnitellut ja tuotetut materiaalit ovat tavoittaneet arviolta 48 380 oppilasta eri puolilla Suomea.
- Materiaalien ja monialaisen oppimiskokonaisuuden tunnettuutta on edistetty yhdeksässä opettajille suunnatussa koulutustilaisuudessa, jotka tavoittivat yhteensä 808 osallistujaa.

Kuva: Hanne Kosonen, Suomen luonnonsuojeluliitto.

E2 Monimenetelmäinen oppimismoduuli - Lasten ja nuorten ympäristökasvatus

- **Toimenpide jatkuu:**
- Suomen luonnonsuojeluliiton norppaesitteitä, opetusmateriaaleja ja muita ympäristökasvatusmateriaaleja jaetaan edelleen sekä verkossa Suomen luonnonsuojeluliiton verkkosivuilla että painettuina versioina, ja niitä esitellään myös tapahtumissa. Samoin Suomen luonnonsuojeluliitto jatkaa norppaoppituntien ja norppanukketeatteriesitysten järjestämistä päiväkodeissa ja kouluissa sekä osallistuu hankkeen aikana tunnistettuihin ympäristökasvatustapahtumiin. Kiertävä näyttely tai sen osia voidaan myös esitellä tulevissa tapahtumissa.
- WWF:n ympäristökasvatusmateriaalit ovat saatavilla valtakunnallisesti WWF:n verkkosivuilla, ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Hankkeen aikana tuotettu kolmen julisteen sarja toimitetaan jatkossakin postitse sitä tilaaville kouluille ja oppilaitoksille. Korkean kysynnän vuoksi julistesarjasta julkaistaan lähitulevaisuudessa lisäpainos. Toivomme tähän sekä julistesarjan postitukseen lisärahoitusta.
- **Vastuu:** WWF Suomi, Suomen luonnonsuojeluliitto

Kuva: Hanne Kosonen, Suomen luonnonsuojeluliitto.

E3 Elokuva “Saimaan suurimmat silmät” (elokuvan työnimi)”

- Hankkeessa tuotettu elokuva “Operaatio Norppa” oli ehdolla European Wildlife Awards -palkinnon saajaksi vuonna 2025. Suomessa elokuvalla on yli 600 000 katselukertaa, ja lisäksi sitä on esitetty useilla elokuvafestivaaleilla, ja sen kansainvälinen levitys on alkanut.
- Petteri Saarion dokumenttielokuva kertoo erittäin uhanalaisesta saimaannorpasta ja sen ainutlaatuisesta elinympäristöstä Saimaalla sekä lajiin omistautuneista tutkijoista, viranomaisista ja vapaaehtoisista norpansuojelijoista. Elokuva kuvaa heidän uraauurtavaa työtään ja ponnistelujaan yhden maailman harvinaisimmista nisäkkäistä pelastamiseksi nopeasti etenevän ilmastonmuutoksen keskellä.
- Dokumenttielokuva oli kertaluonteinen toimenpide, mutta sen kansainvälinen levitys sekä kotimainen suoratoisto jatkuvat suoratoistopalvelussa Yle Areenassa.

Kuva: DocArt

E4 Norppalive Saaristomerellä

- WWF:n luontolive-lähetyksessä seurattiin itämerennorppia Saaristomerellä. Keväällä 2024 kameraa katsottiin 492 000 kertaa.
- Turun ammattikorkeakoulu hyödynsi suoraa lähetystä itämerennorppien yksilötunnistuksessa ja kannanarvioinnissa.
- Etäohjatut kamerat osoittautuivat erittäin tehokkaiksi Photo-ID-aineiston keruussa.
- Samankaltaisten laitteiden käytön laajentamista seurantaan kaikkiin Saaristomeren tärkeimpiin norppien makuupaikkoihin (5–10 kohdetta) suunnitellaan tulevissa hankkeissa..
- *Oikealla kuvakaappaus luontolive-lähetyksestä "Saaristomeren norppalive".*

E5 Tiedonjako, kansainvälinen ja hankeyhteistyö

- Hankkeen tuloksia ja oppeja on levitetty tehokkaasti: yhteensä 118 tapahtumassa, joissa tavoitettiin potentiaalisesti yli 53 000 ihmistä joko paikan päällä tai verkon kautta. Näihin sisältyi kahdeksan kansainvälistä konferenssia sekä LIFE-verkostoitumistilaisuuksia. Lisäksi Suomen luonnonsuojeluliitto on järjestänyt noin 400 tapahtumaa, kuten ympäristökasvatukseen liittyviä tilaisuuksia, jotka ovat tavoittaneet tuhansia ihmisiä. Tulosten siirrettävyyttä on varmistettu edelleen mm. järjestämällä eläinlääkäreille koulutuksia saimaannorpan hoitoon, toteuttamalla yhteisiä kalastusrajoitusten valvontatapahtumia kalatalousjärjestöjen kanssa sekä vahvistamalla kuntien osaamista norppasuojelun huomioimisessa maankäytön suunnittelussa. Hankkeen keskeiset tulokset, kuten norppaystävällisen matkailun periaatteet ja ohjeistukset norppaturvallisiin kalastusvälineisiin, on koottu sidosryhmien käyttöön hankkeen ja toteuttajatahojen verkkosivuille.
- Hankkeen fasilitointityöpajoissa tunnistettiin yhteistyömahdollisuuksia sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tämän seurauksena toisen fasilitointityöpajan tuloksena syntyi uusi LIFE-hankeidea.
- Tuotettiin videoita esittelemään keskeisiä suojelutoimenpiteitämme ja suojelutyötämme niin suurelle yleisölle, viranomaisille kuin tiedeyhteisöllekin.
    - Suojelemme saimaannorppaa: apukinokset (youtube.com)
    - Suojelemme saimaannorppaa: Pesälaskenta (youtube.com)
    - Suojelemme saimaannorppaa: Pesäpaikkasukellukset (youtube.com)
    - Suojelemme saimaannorppaa: Photo-ID-menetelmä (youtube.com)
    - Suojelemme saimaannorppaa: Ruhojen tutkiminen (youtube.com)
    - Suojelemme saimaannorppaa: Keinopesät (youtube.com)

- **Toimenpide jatkuu:** Verkostoituminen sekä tiedon ja hankkeen tulosten levittäminen jatkuvat.
- **Vastuu**: Metsähallitus Luontopalvelut, Itä-Suomen yliopisto, Luonnonvarakeskus, Turun Ammattikorkeakoulu

E6 Uhanalaisten lajien suojelukonferenssit

- Ensimmäinen kansainvälinen konferenssi järjestettiin maaliskuussa 2023 Hämeenlinnassa, Suomessa. Kyseessä oli ”Rare Pinniped Conservation” -verkoston toinen tapaaminen (50 osallistujaa paikan päällä ja 14 etäyhteydellä noin kymmenestä eri maasta; kolmipäiväinen konferenssi). Saimaannorpan suojelu oli näkyvästi esillä postereiden, videoiden (elokuvailta) ja suullisten esitysten kautta.

- Toinen työpaja (Monitoring the health of pinnipeds) järjestettiin Australiassa pidetyn kansainvälisen ”The 25th Biennial Conference on the Biology of Marine Mammals” -konferenssin yhteydessä. Työpajaan osallistui yhteensä 17 henkilöä kuudesta eri maasta. Ennen keskustelua kuultiin neljä keynote-esitystä, joissa käsiteltiin muun muassa Itämeren hylkeiden terveysseurannan protokollia sekä saimaannorpan seuranta- ja tutkimusprotokollia.

- **Toimenpide jatkuu:** RapCon-verkoston toiminta jatkuu edelleen, ja suomalaiset asiantuntijat ovat hyvin perillä ryhmän suunnitelluista toiminnoista. Verkostolla on Facebook-sivusto, jossa jäsenet voivat jakaa tietoa uhanalaisten hylkeiden suojeluun liittyvistä ajankohtaisista toimista.

- **Vastuu:** Itä-Suomen yliopisto

2nd meeting of Rare Pinniped Conservation Network

7.-9.3.2023 Hämeenlinna Finland

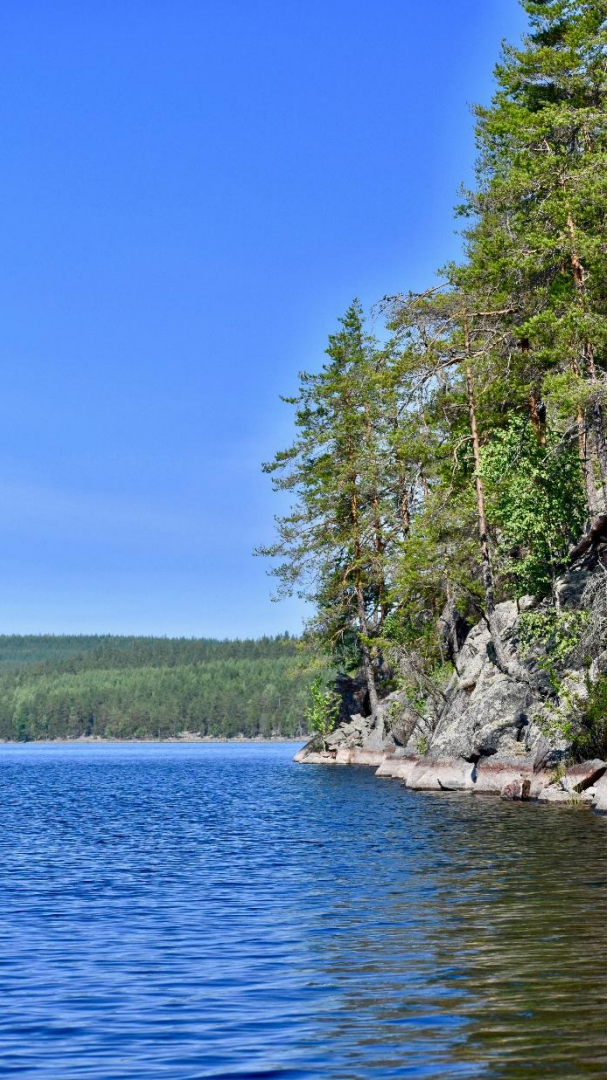

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

- Seuraavien sivujen taulukoissa esitetään, miten toimenpiteitä on tarkoitus jatkaa, mitkä tahot vastaavat niistä sekä tällä hetkellä tiedossa oleva rahoitus vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle. Mikäli rahoituksen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikarajaus, se on yksilöity taulukossa.
- €-symbolit kuvaavat toimenpiteen rahoitustarvetta.:
    - € = vähemmän kuin 10,000 EUR
    - €€ = 10,000 EUR –99,999 EUR
    - €€€ = 100,000 EUR–499,999 EUR
    - €€€€ = 500,000 EUR –999,999 EUR
    - €€€€€ = enemmän kuin 1,000,000 EUR

Kuva Kolovedeltä: Riikka Alakoski, Metsähallitus.

€ = <10 000 €
€€ = 10 000 € - 99 999 €
€€€ = 100 000 € - 499 999 €
€€€€ = 500 000 € - 999 999 €
€€€€€ = >1 000 000 €

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

Toimenpide	Jatkuvuus: Toimenpiteet, joita jatketaan hankkeen jälkeen	Vastuutaho	Rahoitus ja budjetti*
A3 Etäseurantamenetelmät norpan kannanseurannassa	Itä-Suomen yliopisto jatkaa Photo-ID-työn koordinointia Saimaalla yhdessä Metsähallituksen Luontopalvelujen, WWF Suomen, Suomen luonnonsuojeluliiton sekä kenttätyöhön osallistuvien vapaaehtoisten kanssa. Yksilötunnistustyötä jatketaan myös tulevaisuudessa. Metsähallituksen Luontopalvelut toimittaa jatkossakin tiedot saimaannorpan makailupaikoista Suomen ympäristöhallinnon järjestelmään alueidenkäytön suunnittelun tueksi. Turun ammattikorkeakoulu jatkaa itämerennorppahavaintojen keräämistä Saaristomerellä ja kokoaa havaintoja satunnaisesti osana muita alueella toteutettavia toimintojaan.	Itä-Suomen yliopisto Metsähallituksen Luontopalvelut Turun ammattikorkeakoulu	**€€€** **€€** **€€**
A4 Terveyden seuranta ja riskien arviointi	Hankkeen aikana pilotoitiin käytäntö, jossa tuoreet, pakastamattomat raadot toimitetaan Ruokavirastolle ruumiinavauksia varten. Käytäntöä jatketaan niissä tapauksissa, joissa kokemuksen perusteella saavutetaan suurin diagnostinen hyöty, mukaan lukien vuosittain osa ennen vieroitusta kuolleista kuuteista sekä yksilöt, joiden kuolinsyyn epäillään liittyvän sairauteen. Lisäksi hankkeessa käyttöönotetut tehostetut diagnostiikkamenetelmät säilytetään osana saimaannorppakannan pitkäaikaista terveyden seurantaa MHLP:n ja Ruokaviraston toimesta. Raadoista kerättyjen istukoiden ja kudosnäytteiden keräämistä jatketaan MHLP:n toimesta, ja näytteet varastoidaan MHLP:ssa ja Itä-Suomen yliopistossa mahdollisia tulevia ympäristömyrkkyanalyysejä varten.	Itä-Suomen yliopisto FFA Metsähallituksen Luontopalvelut	**€** **€€** **€€**
A5 Keinopesien kehittäminen	Keinopesien kehitystyötä Saimaalla jatkaa Itä-Suomen yliopisto ja koko suojelutoimen kokonaisuutta koordinoi Metsähallituksen Luontopalvelut. Työ perustuu hankkeessa saatuihin kokemuksiin sekä toteutus- ja seurantatyöhön (C2, D2). Keinopesien kehittäminen merellisiin olosuhteisiin on suunnitteilla, mutta rahoitusta ei ole tällä hetkellä varmistettu.	UEF MHPWF WWF TUAS	**€€** **€** **€**

** Tässä vaiheessa tiedossa oleva rahoitus on esitetty vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle tai, mikäli varojen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikaväli, se on eritelty taulukossa.*

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

€ = <10 000 €
€€ = 10 000 € - 99 999 €
€€€ = 100 000 € - 499 999 €
€€€€ = 500 000 € - 999 999 €
€€€€€ = >1 000 000 €

Toimenpide	Jatkuvuus: Toimenpiteet, joita jatketaan hankkeen jälkeen	Vastuutaho	Rahoitus ja budjetti*
A6 Uusien alueiden tunnistaminen norpan suojelualueiksi Saaristomerellä B1 Uusien suojelualueiden perustaminen Saaristomerellä	Suojelualueverkoston kehittäminen jatkuu Biodiversea LIFE IP -hankkeessa.	Ahvenanmaan maakunnan hallitus ja TUAS	A6 **€€**, B1 **€€**
A8 Saimaannorpan suojelustrategian päivitys	Suojelustrategia ja toimenpidesuunnitelma ovat keskeinen ohjausväline saimaannorpan suojelussa, ja niitä päivitetään jatkossa viiden vuoden välein. Kustannukset rajoittuvat vuosittaiseen tilavuokraan, sillä joka toinen kokous järjestetään etäyhteydellä. Osallistuvat organisaatiot vastaavat omista henkilöstökustannuksistaan.	Saimaannorpan suojelutyöryhmä (Ympäristöministeriön asettama)	**€**
C2 Norpan lisääntymiselinympäristön ennallistaminen: apukinokset ja keinopesät D2 Apukinosten ja keinopesien käytön seuranta	Saimaalla apukinosten vuosittainen tekeminen jatkuu vakiintuneena suojelutoimenpiteenä, ja keinopesiä ylläpidetään osana pitkäjänteistä työtä norpan pesimäelinympäristön turvaamiseksi Metsähallituksen Luontopalveluiden koordinoimana. Vapaaehtoisverkosto säilytetään, ja hankkeen aikana kehitettyjä digitaalisia materiaaleja ja käytäntöjä hyödynnetään jatkossakin. Saimaannorpan pesinnän onnistumista seurataan jatkossakin vuosittain, mukaan lukien apukinokset ja keinopesät. Pesälaskennan jälkeen myös vedenalaisia tutkimuksia jatketaan poikimisalueilla. Laskentoihin osallistuvien vapaaehtoisten verkosto säilytetään. Itä-Suomen yliopisto jatkaa keinopesien käytön seurantaa riistakameroiden avulla. Saaristomeren nykyisiä keinopesiä ylläpitää ja seuraa Turun ammattikorkeakoulu. Lisäasennuksia suunnitellaan, mutta rahoitus puuttuu tällä hetkellä.	Metsähallituksen Luontopalvelut Suomen luonnonsuojeluliitto WWF Suomi Itä-Suomen yliopisto Turun ammattikorkeakoulu	C2 **€€€**, D2 **€€€** C2 **€** D2 **€** C2 **€€** D2 **€€** C2 **€** D2 **€€** D2 **€** (jos rahoitus varmistuu)

** Tässä vaiheessa tiedossa oleva rahoitus on esitetty vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle tai, mikäli varojen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikaväli, se on eritelty taulukossa.*

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

€ = <10 000 €
€€ = 10 000 € - 99 999 €
€€€ = 100 000 € - 499 999 €
€€€€ = 500 000 € - 999 999 €
€€€€€ = >1 000 000 €

Toimenpide	Jatkuvuus: Toimenpiteet, joita jatketaan hankkeen jälkeen	Vastuutaho	Rahoitus ja budjetti*
C3 Valvonnan kehittäminen D3 Tehostuneen valvonnan seuranta	C3 ja D3: Kalastuksenvalvonnan ja valvontatoimien jatkamiselle on selkeä tarve. Vuonna 2026 tästä työstä vastaa Metsähallituksen Luontopalvelut. Kalastussäännösten noudattamisen systemaattinen seuranta Saimaalla on ensiarvoisen tärkeää saimaannorpan suojelun kannalta. MHLP etsii ratkaisuja valvonnan toteuttamiseksi pysyvämmällä tavalla sekä pyrkii vaikuttamaan muihin sidosryhmiin ja viranomaisiin, jotta alueelle saadaan järjestettyä pysyvä ja laajempi aktiivinen valvontaverkosto. D3: Pilotin perusteella WWF Suomi suunnittelee haamuverkkojen etsinnän kehittämistä yhteisöpohjaisen suojelun ja kansalaistieteen muodoksi, kannustaen veneilijöitä ja kalastajia osallistumaan kadonneiden pyydysten paikantamiseen.	Metsähallitus Luontopalvelut WWF Suomi	**€€€** **€€**
C4 Norppaturvallisten kalastusvälineiden käytön edistäminen C5 Norppaturvallinen Jokaisenrysä vapaa-ajan kalastukseen	C4: Norppaturvallista kalastusta koskeva materiaali sekä ohjeet norppaturvallisen Saimaa-katiskan rakentamiseen ovat edelleen saatavilla SLL:n verkkosivuilla. Vastaavasti painettuja katiskaesitteitä jaetaan edelleen yleisötapahtumissa, ja norppaturvallista kalastusta käsittelevää diaesitystä tai sen osia esitetään esimerkiksi oppitunneilla ja luennoilla. Norppaturvallisten Saimaa-katiskojen rakennustyöpajoja voidaan järjestää edelleen pyynnöstä. C5: Vapaa-ajankalastukseen tarkoitettu rysä on edelleen kallis (>1000 €) ja vaikeampi käsitellä verrattuna edullisiin ja helppokäyttöisiin verkkoihin (30–100 €), mutta odotamme, että kaupallisten valmistajien jatkokehitys alentaa kustannuksia ja parantaa laitteen käytettävyyttä. Saimaalla ammattikalastuksessa käytettävät rysät tarvitsevat edelleen kehittämistä niiden norppaturvallisuuden parantamiseksi, ja Luonnonvarakeskus jatkaa kehitystyötä yhdessä kalastajien kanssa.	Suomen luonnonsuojeluliitto Luonnonvarakeskus	**€** **€€€**
C6 Sairaiden ja loukkaantuneiden norppien hoito: parhaat käytänteet ja verkosto	Hankkeen aikana perustettu hoitoverkosto sekä valmius tarjota lyhytaikaista hoitoa Metsähallitus Luontopalvelujen tiloissa säilytetään ja pidetään toiminnassa LIFE-hankkeen jälkeen. Uudet tilat parantavat merkittävästi norppien käsittely- ja hoitomahdollisuuksia.	Metsähallitus Luontopalvelut	**€**

** Tässä vaiheessa tiedossa oleva rahoitus on esitetty vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle tai, mikäli varojen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikaväli, se on eritelty taulukossa.*

€ = <10 000 €
€€ = 10 000 € - 99 999 €
€€€ = 100 000 € - 499 999 €
€€€€ = 500 000 € - 999 999 €
€€€€€ = >1 000 000 €

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

Toimenpide	Jatkuvuus: Toimenpiteet, joita jatketaan hankkeen jälkeen	Vastuutaho	Rahoitus ja budjetti*
D4 Sosioekonomisten ja ekosysteemivaikutusten arviointi	Kahden käsikirjoituksen julkaisemista koskevaa työtä jatketaan ja pyritään saattamaan päätökseen: ”Suojelun ja virkistyskäytön yhteensovittaminen: Saimaannorpan suojelun vaikutukset Saimaan virkistyskäyttöön Suomessa” ja “Suojelun kustannusten ja hyötyjen vertailu: Erittäin uhanalaisen saimaannorpan tapaus”. Käsikirjoitusten valmistuttua tulokset viestitään laajemmalle yleisölle.	Luonnonvarakeskus	**€** (2026-2027)
E1 Yleinen viestintä, tiedottaminen yleisölle & Layman’s report	Hankkeen kotisivuja päivitetään viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Opastetauluja ja reittejä ylläpidetään ja kunnostetaan tarvittaessa hankkeen päättymisen jälkeen. Suomen luonnonsuojeluliiton vapaaehtoisten Saimaannorpparyhmät pysyvät aktiivisina, ja uusia jäseniä liittyy edelleen mukaan. Toisen kiertävän näyttelyn materiaaleja tai niiden osia hyödynnetään edelleen esimerkiksi yleisötapahtumissa. Vuosittaisia Saimaa-perhepäiviä on tarkoitus jatkaa mahdollisuuksien mukaan. Suomen luonnonsuojeluliiton hankesivusto säilyy verkossa hankkeen teemojen, toimenpiteiden ja tulosten viestintää varten.	Metsähallitus Luontopalvelut Metsähallitus Luontopalvelut, EKVAS Suomen luonnonsuojeluliitto	**€** **€** **€**

** Tässä vaiheessa tiedossa oleva rahoitus on esitetty vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle tai, mikäli varojen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikaväli, se on eritelty taulukossa.*

€ = <10 000 €
€€ = 10 000 € - 99 999 €
€€€ = 100 000 € - 499 999 €
€€€€ = 500 000 € - 999 999 €
€€€€€ = >1 000 000 €

After LIFE-toimenpiteet ja rahoitustarve

Toimenpide	Jatkuvuus: Toimenpiteet, joita jatketaan hankkeen jälkeen	Vastuutaho	Rahoitus ja budjetti*
E2 Monimenetelmäinen oppimismoduuli - Lasten ja nuorten ympäristökasvatus	Suomen luonnonsuojeluliiton norppaesitteitä, opetusmateriaaleja ja muita ympäristökasvatusmateriaaleja jaetaan edelleen sekä verkossa Suomen luonnonsuojeluliiton verkkosivuilla että painettuina versioina, ja niitä esitellään myös tapahtumissa. Samoin Suomen luonnonsuojeluliitto jatkaa norppaoppituntien ja norppanukketeatteriesitysten järjestämistä päiväkodeissa ja kouluissa sekä osallistuu hankkeen aikana tunnistettuihin ympäristökasvatustapahtumiin. Kiertävä näyttely tai sen osia voidaan myös esitellä tulevissa tapahtumissa. WWF:n ympäristökasvatusmateriaalit ovat saatavilla valtakunnallisesti WWF:n verkkosivuilla, ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Hankkeen aikana tuotettu kolmen julisteen sarja toimitetaan jatkossakin postitse sitä tilaaville kouluille ja oppilaitoksille. Korkean kysynnän vuoksi julistesarjasta julkaistaan lähitulevaisuudessa lisäpainos. Toivomme tähän sekä julistesarjan postitukseen lisärahoitusta.	Suomen luonnonsuojeluliitto WWF Suomi	**€€** **€**
E5 Tiedonjako, kansainvälinen ja hankeyhteistyö	Verkostoituminen sekä tiedon ja hankkeen tulosten levittäminen jatkuvat**.**	Metsähallitus Luontopalvelut, Itä-Suomen yliopisto, Luonnonvarakeskus, Turun ammattikorkeakoulu	**€€** (budjetti yhteensä, kaikki mainitut organisaatiot)
E6 Uhanalaisten lajien suojelukonferenssit	RapCon-verkoston toiminta jatkuu edelleen, ja suomalaiset asiantuntijat ovat hyvin perillä ryhmän suunnitelluista toiminnoista. Verkostolla on Facebook-sivusto, jossa jäsenet voivat jakaa tietoa uhanalaisten hylkeiden suojeluun liittyvistä ajankohtaisista toimista.	Itä-Suomen yliopisto	**€**

** Tässä vaiheessa tiedossa oleva rahoitus on esitetty vähintään seuraavan viiden vuoden ajalle tai, mikäli varojen käyttöajanjaksosta on tiedossa tarkempi aikaväli, se on eritelty taulukossa.*

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kuva: Hanne Kosonen, Suomen luonnonsuojeluliitto.